

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

Christine Aminoff
Tel: 010-698 18 15
christine.aminoff
@naturvardsverket.se

BESLUT
2021-07-23

Ärendenummer
NV-05584-21

Sveriges lantbruksuniversitet
Inst. för vilt, fisk och miljö
Att: Gunnar Öhlund
Gunnar.ohlund@slu.se

Tillstånd för fångst av fåglar för forskningsändamål

Beslut

Naturvårdsverket beslutar att ni får eller får låta fånga fåglar av arterna fisktärna, silvertärna, småskrake, storskrake, smålom, storlom och storskarv för forskningsändamål.

Fångsten får ske för hand samt med hjälp av ej typgodkända fångstredskap, nät, håvar samt rörlig belysning enligt ansökan.

Naturvårdsverket beslutar att ni vid fångst även får använda inspelade fågelläten.

Naturvårdsverket medger att jakten får ske på annans jaktmark.

Beslutet ska delges med kungörelsedelgivning.

Villkor

Som villkor för detta beslut gäller följande:

1. Tillståndet är giltigt i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län fr.o.m. 2021-08-06 t.o.m. 2025-12-31.
2. Tillståndet medger fångst av 80 individer av respektive art (fisktärna, silvertärna, småskrake, storskrake, smålom, storlom och storskarv) vilket sammanlagt maximalt innebär 560 fåglar under den totala tillståndspanoroden.
3. Ej typgodkända fångstredskap ska övervakas och vittjas direkt efter fångst.

4. Fångade fåglar ska efter provtagning snarast möjligt återges friheten på samma plats som där de fångats.
5. Berörda markägare och i förekommande fall jakträttshavare ska underrättas om jakt som bedrivs med stöd av detta tillstånd.
6. Berörda länsstyrelser samt region vid Polismyndigheten ska underrättas om verksamheten innan den påbörjas.
7. Fångst får inte ske inom områden med särskilda bestämmelser till skydd för djurlivet utan att berörda myndigheter lämnat de tillstånd eller undantag som behövs.
8. All fångst ska ske med största möjliga hänsyn till såväl annat vilt som till friluftsutövande människor.
9. Beslutet ska alltid medföras, i kopia eller original, vid nyttjande av tillståndet.
10. Senast den 31 januari varje år ska en skriftlig rapport inkomma till Naturvårdsverket. Rapporten ska innehålla uppgifter om hur många fåglar av arten som fångats samt om var och hur fångsten bedrivits under det gångna året. Rapporten, märkt med detta besluts diarienummer, skickas till registrator@naturvardsverket.se.

Detta beslut kan komma att ändras eller återkallas om villkoren inte följs eller om verksamheten utsätter viltet för onödigt lidande.

Bakgrund

Gunnar Öhlund, verksam vid Sveriges lantbruksuniversitet, ansöker om tillstånd för att i forskningssyfte bedriva levandefångst av arterna fisktärna, silvertärna, småskrake, storskrake, smålom, storlom och storskarv. Tillståndet innebär undantag i jaktlagstiftningen för forskningsändamål. Vid ansökan framkommer bland annat följande:

Idag bedrivs ett långsiktigt forskningsprojekt för att undersöka hur artbildningsprocesser i norrländska sik- och rödingbestånd påverkar sjöarnas ekosystem. Preliminära data visar att uppkomst av dvärgformer av sik och röding gör att potentiella rovfiskar som öring, röding, abborre och lake övergår från att vara småvuxna insektsätare till att bli storvuxna rovfiskar. Nyligen utförda inventeringar indikerar att detta regimskifte inte stannar under vattenytan, då sjöar med dvärgformer har både högre tätheter och högre diversitet av fiskätande fågel. För att förstå om dessa förändringar verkligen har med förekomst av dvärgformer att göra, måste vi fastställa hur fåglarnas diet skiljer sig åt i sik- och rödingsjöar med och utan dvärgformer. Rovfiskarnas diet har analyserats med hjälp av insamling av döda fiskar, men etiska såväl som naturvårdsskäl omöjliggör detta tillvägagångssätt vad gäller fåglar.

Den metod som önskas användas vid studien är att fånga levande fåglar, samla avföring/topsprover och sedan genom modern DNA-analys avgöra hur dietens sammansättning ser ut. I nuläget saknas effektiva alternativ då de flesta arterna lämnar avföring på vattnet (inte på boet). För de arter (framförallt tärnor) som lämnar spillning på land är det i praktiken inte möjligt att i fält hitta tillräckliga

mängder färska spillningar samt avgöra vilka som kommer från olika individer. Fåglarna kommer att fångas med händerna (tärnningar), nät (tärnor), fällor (där fågeln utlöser en fjäderbelastad nätklädd bygel och därigenom fångas i en nätbur; sätts på fåglarnas bon, alla arter) samt med håv. Håvfångsten kommer att bedrivas i mörker genom s.k. lysfångst där fåglar paralyseras med hjälp av en stark strålkastare för att sedan fångas in med hjälp av en håv. Denna fångstmetod kommer primärt att användas på vatten för fångst av övernattande lommar och skrakar. För lommar kommer även inspelade läten användas och bulvaner för att locka in fåglarna i fångstnät.

Vid fångsten läggs fokus på att fåglarna så långt som det är möjligt inte utsätts för lidande eller olägenheter av betydelse för deras respektive bestånd. Fällor kommer att övervakas och vittjas direkt vid fångst. Tiden mellan fångst och provtagning kommer att minimeras och fåglarna kommer då att förvaras i en miljö utan stressande ljus/ljud. Alla fångade fåglar kommer omedelbart efter provtagning (som görs på plats) att frisläppas på den plats där de fångades.

Fångsten kommer inte att påverka vare sig populationsstorlekar eller bevarandestatus för någon av de arter som ansökan gäller. Då smålommen är rödlistad kan det vara relevant att konstatera att smålom är en relativt vanlig fågel i våra studiesjöar (stora sik- och rödingsjöar i Norrlands inland); inventeringar som gjorts i projektet visar att de utgör 29 % av det totala lombeståndet (smålom + storlom) i de aktuella sjötyperna.

Eftersom olika arter finns i olika sjöar och förekomsten i specifika sjöar kan variera både mellan år och under säsongen är det mycket svårt att på förhand specificera ett visst antal sjöar där fångsten skall bedrivas. Därför söks ett generellt tillstånd för Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, det geografiska område där våra studiesjöar (i dagsläget ett 90-tal) finns. Jakträtt på dessa marker saknas.

Fångst och hantering av fåglar kommer att ske i enlighet med djuretiskt tillstånd (sökts parallellt från Jordbruksverket). Jakträttsinnehavare/markägare, berörd region vid Polismyndigheten, samt länsstyrelserna kommer att underrättas om verksamheten innan den påbörjas.

Skäl

Av 2 § jaktlagen (1987:259) framgår bl.a. att med vilt avses i lagen vilda däggdjur och fåglar. Med jakt avses att fånga eller döda vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt.

Av 3 § jaktlagen framgår att viltet är fredat och får jagas endast om det följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Enligt 27 § jaktlagen ska jakt bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara.

Även om jakt annars inte är tillåten får Naturvårdsverket enligt 31 § första stycket jaktförordningen (1987:905) i det enskilda fallet ge tillstånd till jakt om

det behövs för bl.a. forskningsändamål. En förutsättning för att sådan jakt ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarande status hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Av 10 a § jaktförordningen framgår bl.a. att vid jakt får endast sådana vapen och andra jaktmedel användas som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver. Vidare framgår att i fråga om bl.a. vilda fåglar är det förbjudet att vid fångst använda de medel eller metoder som anges i bilaga 5. I bilaga 5 anges bl.a. användning av nät, artificiella ljuskällor samt användning av bandspelare som förbjudna metoder för fångst. Av 11 § jaktförordningen framgår att fångstredskap ska vara av godkänd typ för att få användas.

Enligt 15 § jaktförordningen får Naturvårdsverket i det enskilda fallet besluta om användning av andra jaktmedel än vad som följer av förordningen och från kravet att fångstredskap ska vara av godkänd typ. Av 15 b § samma förordning framgår att Naturvårdsverket får medge undantag från förbudet gällande vissa jaktmedel och metoder i enlighet med bilaga 5. Av 15 d § samma förordning framgår att gällande bl.a. vilda fåglar får undantag endast medges om det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos de berörda arterna. Vidare krävs att beslutet behövs för t.ex. forskningsändamål i enlighet med 31 § första stycket jaktförordningen.

Av 32 § andra stycket jaktförordningen framgår att det fordras tillstånd av Naturvårdsverket för att få fänga eller fälla djur eller ta fåglars ägg på någon annans jaktmark i syfte att märka eller undersöka djuren eller äggen. Den som har fått ett sådant tillstånd skall underrätta jakträttshavaren om sin verksamhet.

Enligt 9 b § jaktförordningen ska det i beslut som avses i 15 och 31 §§ jaktförordningen anges vilka arter som berörs och antalet djur som får fällas, vilka medel och metoder som får användas, vilken tid och vilket område som avses, de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador och olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd och den kontroll som kommer att ske.

Om en obestämd krets ska delges ett beslut får det enligt 49 § delgivningslagen (2010:1932) ske genom kungörelsedelgivning.

Naturvårdsverkets bedömning

Naturvårdsverket bedömer att det finns skäl att bevilja jakt för forskningsändamål i enlighet med 31 § första stycket jaktförordningen. Ansökan avser insamlande av ett begränsat antal fåglar vilka åter sätts ut i frihet efter genomförda studier, vilket inte bedöms försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arterna i deras naturliga utbredningsområde.

Vidare bedöms inte heller någon annan lämplig lösning för att kunna bedriva en ändamålsenlig forskning i detta fall.

Naturvårdsverket bedömer att det inte finns någon annan lämplig lösning för att på ett mer skonsamt och effektivt sätt bedriva fångsten än det tillvägagångssätt som angetts i ansökan. Naturvårdsverket anser det därför motiverat att tillåta användandet av ej godkända jaktmedel och fångstredskap i enlighet med 15 och 15 b §§ jaktförordningen samt att jakten ska få utföras på annans jaktmark i enlighet med 32 § jaktförordningen.

Det finns skäl att förena tillståndet med villkor för att berörda ska få kännedom om verksamheten och för att undvika att vilt utsätts för onödigt lidande.

Beslutets kungörelse

Beslutet ska delges genom så kallad kungörelsedelgivning eftersom det är ett stort antal sjöar som kan tänkas innefattas av beslutet och därav ett stort antal markägare. Beslutet finns under överklagandetiden tillgängligt hos Naturvårdsverket på Virkesvägen 2 i Stockholm alt. Forskarens väg 5 i Östersund och på vår webbplats www.naturvardsverket.se

Upplysningar

Detta beslut fräntar er inte ansvar att inhämta andra nödvändiga tillstånd eller dispenser som kan komma att krävas för att få genomföra forskningen. Sådana tillstånd kan exempelvis vara medgivande från berörd myndighet för fångst i skyddade områden.

För de fall där vilt skadas under fångsten och bedöms vara så svårt skadade att de inte kommer att överleva i det fria, får de enligt 40 c § jaktförordningen avlivas.

Regler för användning av fångstredskap återfinns i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2018:3) om användande av fångstredskap. Enligt 49 § jaktförordningen behöver inte viltvårdsavgift erläggas för jakt som bedrivs i forsknings- och utbildningssyfte.

Upplysningar om hur man överklagar detta beslut, se bilaga. Enligt 58 § jaktförordningen kan den del av beslutet som stödjer sig på 31 och 32 §§ samma förordning överklagas. Den del av beslutet som stödjer sig på 15 och 15 b §§ jaktförordningen får inte överklagas.

Beslut i detta ärende har fattats av biträdande avdelningschef Gunilla Skotnicka Ewing. Handläggare Christine Aminoff har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har i övrigt handläggare Nils Mårtensson samt juristen Hanna Ek deltagit.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Gunilla Skotnicka Ewing

Christine Aminoff

Kopia till:
Länsstyrelsen i Jämtlands län

Länsstyrelsen i Västerbottens län

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Polismyndigheten

Var ska beslutet överklagas?

Naturvårdsverkets beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Stockholm.

Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Naturvårdsverket.

Adressen framgår av beslutet. Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Naturvårdsverket överklagandet och handlingarna till Förvaltningsrätten.

När ska beslutet senast överklagas?

Överklagandet ska ha kommit in till Naturvårdsverket **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Vad ska överklagandet innehålla?

Överklagandet ska vara skriftligt och det ska vara undertecknat.

I skrivelsen ska Ni ange:

Ert namn, adress, personnummer/organisationsnummer och telefonnummer, vilket beslut som Ni överklagar t.ex. genom att ange beslutsdatum och ärendenummer, hur Ni anser att Naturvårdsverkets beslut ska ändras och varför det ska ändras samt om det finns motparter i ärendet bör Ni ange deras namn, adress och telefonnummer.